

Kapesní česko-francouzské slovníky: výběr hesel vs. frekvence lemmat v korpusu
(FF JU České Budějovice, 2016)

Cílem práce bylo zhodnotit vybrané překladové kapesní slovníky, a to jednak z hlediska frekvence lemmat v korpusu, jednak z hlediska potřeb uživatele.

První část úvodní teoretické stati lze považovat za jakousi lexikografickou propedeutiku, neboť diplomantka zde na základě sekundární literatury řeší základní problémy týkající se sestavování slovníků. Postupně se věnuje makrostruktuře a mikrostruktuře slovníků, pojednává o otázkách homonymie, polysémie či metajazyka. Další část úvodní stati pak v souladu s tématem práce představuje korpusy a základy korpusové lingvistiky (zejména s ohledem na specifika ČNK). Tyto stati obsahují relevantní informace. Výklad je pojat čistě informativně, konsenzuálně, nedochází k diskuzi s autoritami či ke konfrontaci různých názorů na problém. Mírně vytykám nadužívání bakalářských a diplomových prací jakožto zdroje pro vlastní DP – jedná se přece jen o kvalifikační práce, z nichž diplomantka nereflektuje výsledky výzkumu (což by bylo zcela v pořádku), ale přebírá více či méně přeformulovaná tvrzení jiných autorů.

Vlastní analýzy jsou inspirovány metodologií M. Šulce (2008). Na první pohled může překvapit menší rozsah praktické části oproti části úvodní (21 str. : 62 str.), ovšem je třeba vzít v úvahu fakt, že vlastní korpusové analýzy jsou časově náročné a do textu práce se nepromítají. Analýza je provedena metodologicky konzistentně a přináší tedy zamýšlené výsledky. Hodnotící závěry, které diplomantka činí, jsou tak podložené a relevantní. Mám k nim tyto poznámky:

1) k tabulce č. 4, str. 77: mám za to, že zde by bylo třeba analýzu zjemit. Absolutní počty hesel ve frekvenčních pásmech nevypovídají o tom, zda jsou tato pásma dostatečně zastoupena. Údaje ze slovníku by bylo lépe s frekvenčními seznamy porovnat procentuálně, přičemž by bylo nejprve třeba ty seznamy „vyčistit“ od pro slovník irelevantních výrazů. Je totiž třeba vědět, kolik lemmat daného pásma je v korpusu, a na základě toho pak srovnat, jaké procento z těchto slov je ve slovníku. Nelze tedy jednoduše říci, že slovník nerespektuje frekvenci, protože je v něm absolutně více slov z nižších frekvenčních pásem než z vyšších.

2) s tímto souvisí i další problém, jehož si je ovšem T. Antošová vědoma: do jaké míry mají být ve slovníku zařazena hesla, která se řadí spíše do oblasti gramatiky než slovníku – zájmena, číslovky, adverbia odvozená od adjektiv, vystupňovaná adjektiva apod. Tyto výrazy mohou mít vysokou frekvenci, ale jejich místo ve slovníku je problematické.

3) T. Antošová si je vědoma toho, že frekvence v korpusu není jediným kritériem pro zařazení do slovníku. Nabízí se otázka k diskuzi – je-li slovník určen pro českého mluvčího k tomu, aby mu usnadnil písemnou a ústní komunikaci ve Francii, nemělo by být v úvahu vzato i kritérium frekvence francouzského lexika?

Závěr: práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou **velmi dobře**.

V Českých Budějovicích dne 18. 5. 2016.

doc. PhDr. Ondřej Pešek, Ph.D.